

Bruksela, dnia 18 czerwca 2012 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 45/2012

Sprawozdanie nt. programu wymiany studentów ERASMUS

Dwadzieścia pięć lat po uruchomieniu Erasmus stał się najbardziej znanym programem UE i najbardziej udanym programem wymiany studentów na świecie. W roku akademickim 2010-11 stypendia z programu Erasmus na studia lub szkolenie za granicą otrzymało ponad 231 tys. studentów – to nowy rekord i wzrost o 8,5 proc. w stosunku do poprzedniego roku. Dzięki ukierunkowaniu na znajomość języków, zdolności dostosowawcze, świadomość międzykulturową i zdolności przywódcze Erasmus kształtuje w młodych ludziach niezbędne umiejętności zwiększające ich szanse na zatrudnienie i sprzyjające rozwojowi osobistemu. Od powstania w 1987 r. program umożliwił ponad 2,5 mln europejskich studentów wyjazd za granicę na studia w instytucji szkolnictwa wyższego lub na staż zawodowy w przedsiębiorstwie. Jeśli obecne tendencje się utrzymają, do 2012-13 r. Unia Europejska osiągnie swój cel, jakim jest objęcie programem Erasmus 3 mln studentów.

W roku akademickim 2010-11 studenci najchętniej wyjeżdżali do Hiszpanii, Francji i Niemiec. Studenci z Hiszpanii stanowili również najliczniejszą grupę wyjeżdżających, przed studentami z Francji i Niemiec. Odsetek wyjeżdżających za granicę w stosunku do liczby studentów w kraju był największy w Luksemburgu. W latach 2010-11 budżet programu Erasmus przeznaczony na mobilność studentów i pracowników wyniósł ok. 460 mln euro.

„Program Erasmus, którego dwudziestopięciolecie obchodzimy w tym roku, jest jednym z największych sukcesów Unii Europejskiej. Liczby mówią same za siebie – a byłyby jeszcze większe, gdybyśmy dysponowali środkami odpowiadającymi zapotrzebowaniu. W tych trudnych czasach umiejętności zdobyte dzięki studiom i stażom w ramach programu Erasmus są cenniejsze niż kiedykolwiek”, powiedziała

Androulla Vassiliou, europejska komisarz ds. edukacji, kultury, wielojęzyczności i młodzieży.

Spośród stypendystów programu Erasmus w roku akademickim 2010-11 około 190 tys. z nich odbyło za granicą do 12 miesięcy studiów na uniwersytecie bądź w innej instytucji szkolnictwa wyższego w jednym z 32 krajów uczestniczących wówczas w inicjatywie Erasmus (27 państw członkowskich, Chorwacja, Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Turcja. Od roku 2011-12 33. krajem uczestniczącym w programie jest Szwajcaria). Odsetek studentów decydujących się na studia za granicą wzrósł o 7,2 proc. w porównaniu z rokiem 2009-10.

Od 2007 r. w ramach programu Erasmus finansowane są również coraz bardziej popularne staże zawodowe w zagranicznych przedsiębiorstwach. W roku 2010-11 z opcji tej skorzystał jeden na sześciu uczestników programu Erasmus, czyli prawie 41 tys. osób. Oznacza to wzrost o 15 proc. w stosunku do poprzedniego roku.

Dostępność stypendiów Erasmus w większości krajów uczestniczących w programie jest znacznie mniejsza niż liczba chętnych. Średnie miesięczne stypendium, które ma pokryć część dodatkowych kosztów życia za granicą i podróży, wyniosło 250 euro – nieco mniej niż w poprzednim roku (254 euro), co umożliwiło większej liczbie studentów skorzystanie z programu.

Ponadto w ramach programu przyznano 40 tys. stypendiów kadrze uniwersyteckiej oraz nauczycielom akademickim w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych lub odbycia szkoleń za granicą, o 13 proc. więcej niż w roku poprzednim.

- **Kontekst**

Mobilność edukacyjna jest kluczowym celem strategii „Europa 2020” na rzecz wzrostu i zatrudnienia, jak również inicjatywy Komisji „Mobilna młodzież”, która stanowi rozwinięcie programu Erasmus.

We wrześniu ubiegłego roku Komisja w swojej strategii w sprawie modernizacji szkolnictwa wyższego podkreśliła potrzebę zapewnienia studentom większych możliwości zdobycia dodatkowych umiejętności poprzez studia lub szkolenia za granicą. Europejski cel dotyczący ogólnej mobilności studentów do końca obecnego dziesięciolecia wynosi co najmniej 20 proc. Obecnie około 10 proc. studentów studiuje lub szkoli się za granicą, korzystając z programu Erasmus lub innych środków publicznych i prywatnych. Około 4,5 proc. to stypendyści programu Erasmus.

Program Erasmus jest adresowany nie tylko do studentów oraz kadr szkolnictwa wyższego. Poprzez finansowanie transnarodowych projektów i sieci program umożliwia również współpracę instytucji szkolnictwa wyższego. Pozwala im bowiem na innowacje w nauczaniu oraz w systemach uznawania okresów nauki za granicą. Ma on także na celu wspieranie służb pomagających studentom, współpracy z przedsiębiorstwami i zarządzania instytucjami.

W listopadzie zeszłego roku Komisja przedstawiła wniosek dotyczący programu „Erasmus dla wszystkich”, nowego kompleksowego programu łączącego program Erasmus z pozostałymi unijnymi i międzynarodowymi inicjatywami w dziedzinie edukacji, szkoleń, młodzieży i sportu oraz zastępującego siedem istniejących programów jednym. Komisja zaproponowała budżet w wysokości 19 mld euro na program „Erasmus dla wszystkich” na lata 2014–2020, co oznacza wzrost o ok. 70 proc. w stosunku do obowiązującego obecnie siedmioletniego budżetu istniejących programów. Dwie trzecie finansowania w ramach programu „Erasmus dla wszystkich” będą stanowiły dotacje służące poszerzaniu wiedzy i umiejętności. Pozostała część będzie przeznaczona na wspieranie współpracy między instytucjami, przedsiębiorstwami i innymi organizacjami.

Program Erasmus w roku 2010/2011: objaśnienie danych

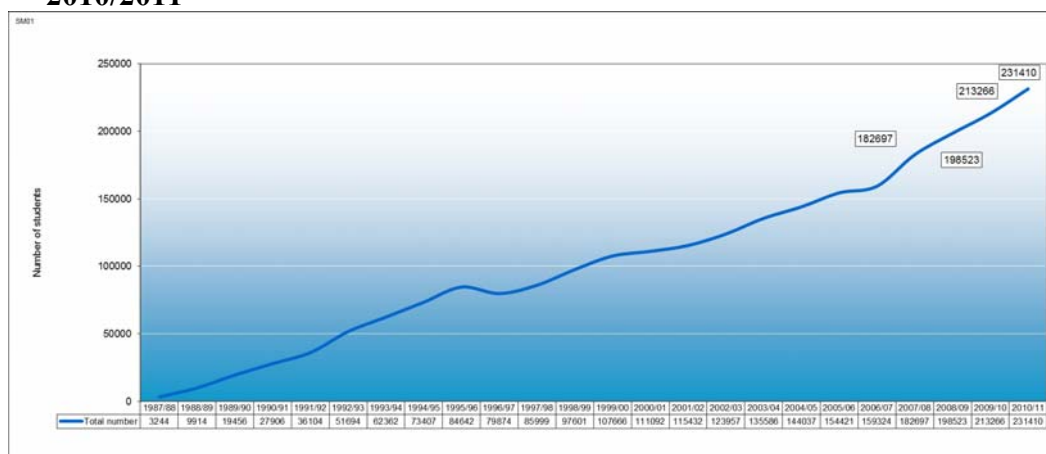
Komisja Europejska opublikowała 8 maja 2012 r. nowe dane na temat liczby studentów, pracowników dydaktycznych i innych pracowników wyższych uczelni, którzy wzięli udział w programie Erasmus w roku akademickim 2010/2011. 231 410 europejskich studentów i 42 813 pracowników uczelni wyższych otrzymało w ramach programu Erasmus wsparcie finansowe na wyjazdy za granicę związane ze studiami, praktykami zawodowymi, nauczaniem lub szkoleniami.

Erasmus umożliwia studentom uczelni wyższych spędzenie od 3 do 12 miesięcy w innym kraju europejskim – w celu studiowania albo odbycia stażu w przedsiębiorstwie lub innej organizacji. Z programu Erasmus może korzystać każdy student zapisany do instytucji szkolnictwa wyższego w jednym z 33 państw uczestniczących w tym programie (państwa członkowskie UE, Chorwacja, Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Turcja oraz, począwszy od roku akademickiego 2011/2012, Szwajcaria). Studenci mogą również korzystać ze wsparcia w przypadku krótkoterminowego kształcenia w ramach wyższego szkolnictwa zawodowego.

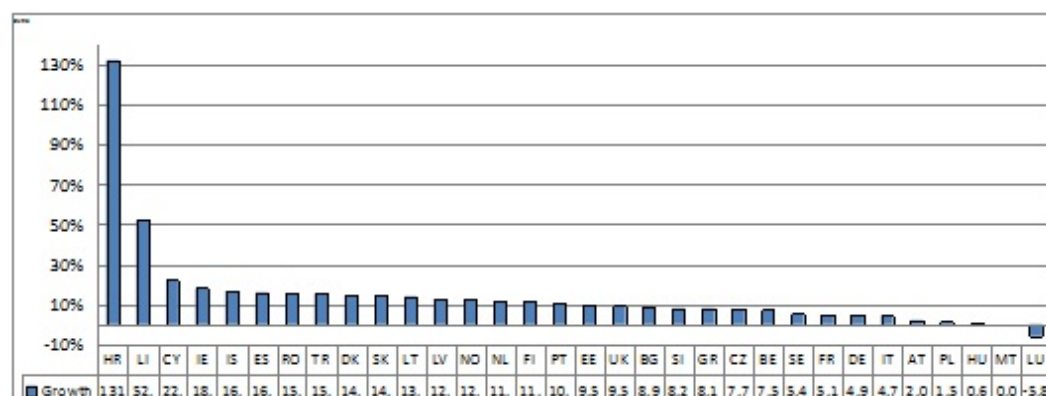
- **Nowy rekord: ponad 230 tys. studentów Erasmusa**

Od chwili powstania programu liczba studentów korzystających z dotacji Erasmusa stale wzrasta. W roku 2009/2010 liczba ta po raz pierwszy przekroczyła 200 tys., a 231 410 studentów, którzy wyjechali za granicę, aby studiować lub szkolić się w roku 2010/2011, stanowi nowy rekord oraz roczny wzrost o 8,5% w stosunku do poprzedniego roku (odpowiednik rocznego wzrostu w roku 2009/2010 wyniósł 7,4%).

Wykres 1: Liczba studentów Erasmusa rocznie w latach od 1987/1988 do 2010/2011

Wykres 2: Mobilność studentów Erasmusa – względne zmiany liczby studentów wyjeżdżających z poszczególnych krajów w latach od 2009/2010 do 2010/2011

Jak przedstawiono na wykresie 2, liczba studentów uczestniczących w programie Erasmus wzrosła niemal we wszystkich krajach. Największy wzrost liczby studentów wyjeżdżających odnotowano w Chorwacji (132%), Liechtensteinie (52%) i na Cyprze (22%). W 19 państwach wzrost ten przekraczał średnią wielkość 8,5 %.

Jedynie w jednym kraju – Luksemburgu – odnotowano spadek liczby studentów Erasmusa (-5,8%). Pozostaje on jednak krajem, który wysłała za granicę największą liczbę studentów w stosunku do swojej populacji studentów.

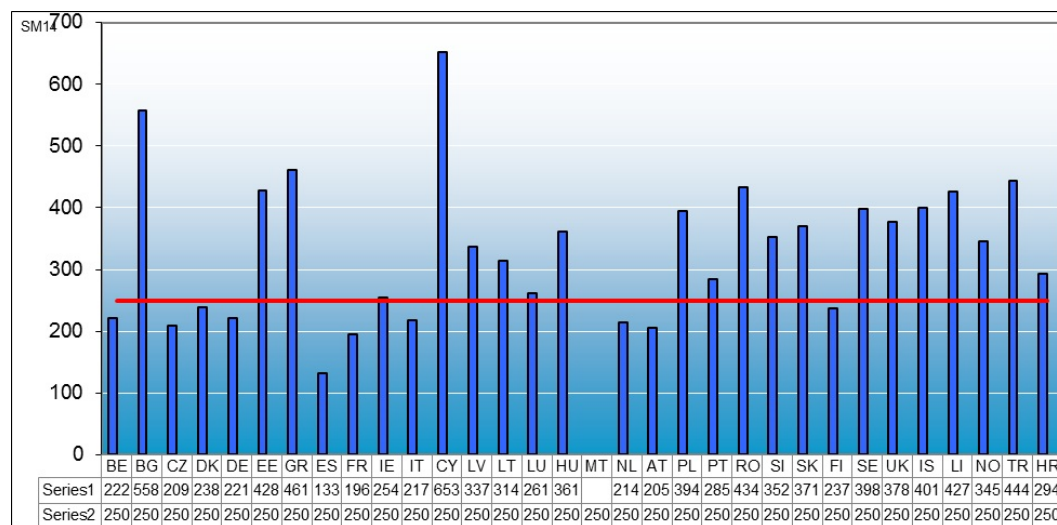
- **Czołówka krajów uczestniczących w Erasmusie**

Największą łączną liczbę studentów i osób odbywających staże (36 183) wysłała Hiszpania, wyprzedzając Francję (31 747) i Niemcy (30 274).

Hiszpania była również najchętniej odwiedzanym krajem (37 432 przyjeżdżających studentów), przed Francją (27 721) i Niemcami (24 734). Wielka Brytania gościła dwa razy więcej studentów (24 474), niż ich wysłała (12 833). Większość krajów wysłała więcej studentów, niż ich gościła. Największą równowagę między studentami przyjeżdżającymi i wyjeżdżającymi odnotowano w Słowenii, a w dalszej kolejności w Austrii, Holandii i Luksemburgu.

Na wymianę, studentów wysłało 3 041 instytucji szkolnictwa wyższego, czyli o 6,6% więcej niż w poprzednim roku akademickim.

Wykres 3: Mobilność studentów Erasmus – średnia miesięczna wysokość stypendiów UE

Średnia miesięczna wysokość stypendiów unijnych spadło z 254 euro w roku 2009/2010 do 250 euro w roku 2010/2011. Umożliwiło to skorzystanie ze stypendium większej liczbie studentów niż w poprzednim roku akademickim. Na powyższym wykresie przedstawiono miesięczne przeciętne stypendium dla studentów wyjeżdżających z poszczególnych krajów. Maksymalny poziom miesięcznego stypendium dla studenta w każdym kraju ustala Komisja. Dokładne określenie wysokości stypendium w każdym przypadku należy do agencji krajowych i instytucji szkolnictwa wyższego, które zarządzają programem.

Aby wziąć udział w wymianie w ramach programu Erasmus w roku 2010/2011, dodatkowe fundusze otrzymało 254 studentów o specjalnych potrzebach (niepełnosprawnych), w porównaniu z 257 studentami w roku akademickim 2009/2010.

- **Wzrost liczby studentów Erasmusa o 7,2%**

Erasmus oferuje studentom możliwość odbycia części studiów w zagranicznej instytucji szkolnictwa wyższego w okresie od 3 do 12 miesięcy.

Spośród 231 410 studentów Erasmusa za granicę na studia wyjechało 190 498 osób, co stanowi wzrost o 7,2% w porównaniu z rokiem 2009/2010. Liczba osób wyjeżdżających za granicę na studia zmniejszyła się w 3 krajach (w Luksemburgu, na Węgrzech i Polsce), natomiast w 16 państwach odnotowano wzrost powyżej średniej. W kategoriach względnych największy wzrost w porównaniu z rokiem 2009/2010 odnotowano w Chorwacji (96,6%), w Liechtensteinie (84,2%) i na Cyprze (25,1%).

Na studia najczęściej studentów wysłała Hiszpania (31 427), wyprzedzając Francję (25 789) i Niemcy (25 178). Hiszpania pozostaje także najbardziej popularnym krajem przyjmującym, goszczącym 30 580 studentów Erasmusa (+4.3%); za nią plasuje się Francja (23 173, +5,2%) i Niemcy (19 120, +6,6%).

Studenci wyjeżdżali za granicę na studia średnio na nieco ponad 6,4 miesiąca, a przeciętne stypendium wynosiło 226 euro (w porównaniu z 230 euro w poprzednim roku). Wśród studentów Erasmusa największym powodzeniem cieszyły się nauki społeczne, biznes i prawo (34,7%), następnie kierunki humanistyczne i artystyczne (31,5%) oraz inżynieria, technologia produkcji i budownictwo (12,6%).

- **Wzrost o 15% liczby praktyk zawodowych w ramach programu Erasmus**

Od 2007 r. program daje studentom możliwość wyjazdu za granicę w celu zdobycia doświadczenia w przedsiębiorstwach lub innych organizacjach. W roku 2010/2011 co szósty student Erasmusa – 40 912 spośród 231 410 – wybrał tę opcję, co stanowi wzrost o 15,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. Średni czas trwania stażu wynosił 4,3 miesiąca, a studenci otrzymywali przeciętną miesięczną dotację unijną w wysokości 366 euro (spadek z 386 euro w roku akademickim 2009/2010).

ak jak w ostatnich latach w ramach programu Erasmus na staże najczęściej studentów wysłała Francja (5 958, co stanowi 14,6%), przed Niemcami (5 096, 12,5%) i Hiszpanią (4 756, 11,6%). Najpopularniejszym krajem oferującym praktyki w ramach Erasmusa

była Wielka Brytania, goszcząca 6 970 studentów (17%), następnie Hiszpania (6 852, 16,7%) i Niemcy (5 614, 13,7%).

Aby wspierać praktyki zawodowe za granicą, instytucja szkolnictwa wyższego może utworzyć konsorcjum na rzecz staży. Konsorcja te obejmują instytucje szkolnictwa wyższego i inne organizacje, takie jak przedsiębiorstwa lub stowarzyszenia. W roku 2010-2011, w 13 krajach utworzono około 74 konsorcjów na rzecz staży. Konsorcja na rzecz staży znalazły możliwości odbycia stażu dla ponad 14% praktykantów.

Największa grupa studentów odbywających staże w ramach programu Erasmus studiowała nauki społeczne, biznes i prawo (26,6%), kierunki humanistyczne i artystyczne (17,1%), które miały największy udział w poprzednim roku akademickim, a także rolnictwo i weterynarię (15,4%) – liczba tych studentów wzrosła ośmiokrotnie w porównaniu z poprzednim rokiem.

- **Ilu jest studentów wyższych uczelni (ze studiów licencjackich i magisterskich) w krajach uczestniczących w programie Erasmus? Ilu z nich spędziło część lub całość swoich studiów za granicą w roku 2010/2011?**

W roku 2010/2011 spośród ogólnej liczby studentów wynoszącej ponad 22,5 mln w 32 krajach uczestniczących, około 1% otrzymało stypendia Erasmusa¹.

Przy założeniu, że średni czas trwania studiów w instytucjach szkolnictwa wyższego wynosi 4-5 lat (studia licencjackie i magisterskie), szacuje się, że około 4,5% wszystkich europejskich studentów na pewnym etapie studiów wyższych otrzymało stypendia Erasmusa. Spośród nich – 67% na poziomie licencjackim, 28% na poziomie magisterskim, 1% na poziomie doktoranckim oraz 4% w ramach kształcenia krótkoterminowego. Ogółem około 10% studentów spędziło lub spędza część lub całość studiów za granicą z pomocą programu Erasmus lub innych środków publicznych i prywatnych.

Podczas spotkania w Bukareszcie w dniach 26-27 kwietnia 2012 r. ministrowie odpowiedzialni za szkolnictwo wyższe przyjęli bolońską strategię mobilności, która zakłada, że do 2020 r. 20% europejskich absolwentów szkół wyższych będzie miało za sobą część studiów za granicą, zgodnie z europejskim poziomem odniesienia dla mobilności w ramach kształcenia wyższego, przyjętym w listopadzie 2011 r.

- **Intensywne kursy językowe w ramach programu Erasmus**

¹ W 2010 r. całkowita populacja studentów w UE-27 wynosiła około 18,5 mln.

Erasmus oferuje wyspecjalizowane kursy języków UE, które są mniej powszechne i rzadziej nauczane, aby pomóc studentom przygotować się do studiów lub staży zawodowych za granicą. Kursy organizowane są w krajach, w których języki te są oficjalnie używane. Nie są one oferowane w przypadku najczęściej nauczanych języków, takich jak angielski, niemiecki, francuski i hiszpański (kastylijski).

Od rozpoczęcia intensywne kursów językowych w ramach programu Erasmus ich liczba znacznie wzrosła. W roku 2010/2011 w 24 krajach zorganizowano około 392 kursów (361 w poprzednim roku: +8,6%) dla 5 872 studentów Erasmus (+9%).

Najpopularniejszymi krajami, gdzie można było uczyć się języków, były Włochy, Belgia (język flamandzki) i Portugalia. Największą część przyjeżdżających studentów uczestniczących w kursach językowych pochodziła ze Słowenii; (stanowili oni 18,9% wszystkich studentów Erasmus) Islandii (13,9%) i Estonii (12,7%).

- **Mobilność pracowników w ramach programu Erasmus (działalność dydaktyczna i szkolenie pracowników)**

Erasmus umożliwia wyjazd za granicę również pracownikom dydaktycznym uczelni wyższych oraz osobom zatrudnionym w firmach prywatnych w celu nauczania przez okres od jednego dnia do sześciu tygodni. Pracownicy akademicy i nieakademicy uczelni wyższych mogą także odbywać szkolenie za granicą przez okres od pięciu dni do sześciu tygodni.

W roku akademickim 2010/2011 ze środków Erasmus współfinansowano 42 813 wymian pracowników instytucji szkolnictwa wyższego niebędących pracownikami dydaktycznymi w celu nauczania lub odbycia szkolenia za granicą. Stanowi to roczny wzrost o 13,3%, co oznacza znacznie większy procent niż w roku poprzednim (3,8%).

Najwięcej pracowników pochodziło z Polski (5 210), Hiszpanii (4 506) i Niemiec (3 674). Głównymi krajami przyjmującymi były: Hiszpania (4 304), Niemcy (4 195) i Włochy (3 703). Liczba wymian pracowników wyjeżdżających i przyjeżdżających jest z reguły bardziej zrównoważona niż w przypadku wymiany studentów.

51,2% pracowników uczestniczących w programie Erasmus w roku 2010/2011 stanowili mężczyźni. Aby uczestniczyć w wymianie w ramach Erasmus, 13 pracowników o szczególnych potrzebach otrzymało dodatkowe fundusze (w

porównaniu z pięciorgiem w poprzednim roku). Średni czas trwania takiej wymiany wynosił 5,7 dnia, a przeciętna dotacja – oprócz normalnej płacy – 662 euro (672 euro w roku 2009/2010).

Łącznie w programie wymian pracowników wzięły udział 2 254 instytucje szkolnictwa wyższego, co oznacza wzrost o 4,6% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Liczba zajęć dydaktycznych wykazuje znaczny wzrost

Liczba osób korzystających ze wsparcia dla ich działalności dydaktycznej w ramach Erasmusa stale rośnie i od czasu wprowadzenia tego programu w roku 1997/1998 sfinansowano ponad 300 tys. wymian pracowników. Spośród 42 813 wymian pracowników, którym udzielono wsparcia w roku 2010/2011, 31 617 dotyczyło działalności dydaktycznej (+8,9% w stosunku do roku poprzedniego).

Około 355 osób wyjeżdżających w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych to pracownicy przedsiębiorstw, którzy zostali zaproszeni, aby prowadzić zajęcia w instytucjach szkolnictwa wyższego w innych krajach europejskich (+37% w porównaniu z rokiem poprzednim).

Głównymi krajami wysyłającymi były: Polska (3 376 osób prowadzących zajęcia dydaktyczne), Hiszpania (3 272) i Niemcy (3 006). Tak jak w latach poprzednich najpopularniejszymi krajami goszczącymi takich pracowników były Niemcy (3 059), Hiszpania (3 017) i Włochy (2 859).

Najbardziej mobilni pracownicy dydaktyczni reprezentowali następujące dziedziny: kierunki humanistyczne i artystyczne (30,5%); nauki społeczne, biznes i prawo (22,6%); inżynierię, technologię produkcji i budownictwo (13,7%). Średnio uczyli oni za granicą 5,6 dnia: odnotowano niewielki, lecz stały spadek w porównaniu z rokiem 2000/2001, kiedy średnia ta wynosiła 6,9 dnia. Przeciętna dotacja na jedną osobę prowadzącą zajęcia dydaktyczne – oprócz normalnej płacy – wynosiła 645 euro, co oznacza niewielki spadek w stosunku do roku poprzedniego (654 euro).

- **Szkolenie personelu nadal zyskuje na popularności**

Od czasu wprowadzenia w 2007 r. wsparcia dla szkoleń pracowników odnotowano gwałtowny wzrost ich popularności. Spośród 42 813 wymian personelu współfinansowanych w roku 2010/2011 liczba osób biorących udział w szkoleniach wyniosła 11 196 (+28% w stosunku do roku poprzedniego). Takie wymiany dotyczą

zarówno pracowników akademickich, jak i nieakademickich, w tym pracujących w administracji i usługach pomocniczych.

W roku 2010/2011 szkolenia w zagranicznych przedsiębiorstwach odbyło 2 728 pracowników szkolnictwa wyższego (+48.6% w stosunku do roku poprzedniego).

W celu szkolenia największą liczbę personelu wysłała Polska (1 834), następnie Hiszpania (1 234) i Finlandia (782). Hiszpania cieszyła się też największą popularnością jako kraj przyjmujący, wyprzedzając Niemcy i (1 136) i Wielką Brytanię (1 121).

Szkolenia personelu trwały przeciętnie 6,2 dnia. W szkoleniach tych brało udział więcej kobiet niż mężczyzn (68%), natomiast tylko 42,1% kobiet prowadziło zajęcia dydaktyczne.

- **Liczba intensywnych programów w ramach Erasmusa nadal rośnie**

Erasmus oferuje pracownikom dydaktycznym i studentom możliwość spotkania się w ramach kursów tematycznych trwających od dziesięciu dni do sześciu tygodni. UE finansuje organizowanie tzw. intensywnych programów, pokrywając koszty podróży i pobytu uczestników.

Krajami organizującymi najwięcej takich programów były Włochy (51 kursów, 12,6% łącznej liczby kursów), Niemcy (38) i Francja (32). Największą popularnością cieszyły się takie dziedziny, jak nauki społeczne, biznes i prawo (26%) oraz nauki ścisłe, inżynieria, technologia produkcji i budownictwo (18%). Kursy matematyki i informatyki oraz kierunki humanistyczne i artystyczne stanowiły po 15%. Średni okres trwania kursu wynosił nieco ponad 12 dni.

W roku 2010/2011 w ramach Erasmusa zorganizowano 404 intensywne programy (384 w poprzednim roku). Uczestniczyło w nich 13 963 studentów (zarówno zagranicznych, jak i krajowych, +10,7%) i 5 010 nauczycieli (+14,4 %).

- **Projekty współpracy uczelni uczestniczących w Erasmusie**

W ramach programu Erasmus wspierana jest również modernizacja europejskiego szkolnictwa wyższego poprzez finansowanie wspólnych projektów. Projekty te, które trwają przez okres do trzech lat, mają na celu zachęcanie do reform politycznych poprzez międzynarodową współpracę między instytucjami szkolnictwa wyższego i

innymi zainteresowanymi stronami. Wnioski są składane jednorazowo w każdym roku kalendarzowym. Na projekty te przeznaczają się około 20 mln euro rocznie.

Wiele projektów finansowanych z tej części programu Erasmus doprowadziło do istotnych zmian w polityce. Przykładowo europejski system transferu i akumulacji punktów (ECTS) pierwotnie był projektem Erasmusa, po czym stał się ważnym narzędziem wspierania mobilności, który jest obecnie wykorzystywany w całej Europie. ECTS umożliwia przyznawanie punktów za każdą część programu studiów na podstawie nakładu pracy włożonej przez studenta w celu osiągnięcia określonych efektów nauki. Ułatwia to studentom gromadzenie punktów zdobytych w różnych programach i upraszcza uznawanie przez uczelnię macierzystą okresów studiów odbytych za granicą.

Liczba wniosków o wsparcie dla projektów współpracy uniwersyteckiej wzrasta z każdym rokiem. W roku 2011 przedłożono około 197 wniosków (194 w 2010 r.). Z tego do sfinansowania zostało wybranych 69, co oznacza średni wskaźnik pozytywnego rozpatrzenia wniosków w wysokości 35%. Największą liczbę wniosków złożyła Wielka Brytania (29), a następnie Finlandia (21) i Belgia (21), Włochy (18) i Hiszpania (16). Pod względem zaakceptowanych wniosków najskuteczniejsza okazała się Wielka Brytania, która otrzymała wsparcie dla 17 projektów.

- **Ile pieniędzy wydaje UE na program Erasmus?**

W obecnym okresie budżetowym (2007-2013) UE przeznaczyła na program Erasmus 3,1 mld euro. W roku 2010/2011 całkowity budżet wynosił około 460 mln euro, z czego 435 mln euro przeznaczono na wsparcie mobilności.

Większość budżetu programu Erasmus jest zarządzana przez [krajowe agencje w państwach uczestniczących](#). Prawie 90% budżetu Erasmusa jest inwestowanych w programy mobilności studentów i pracowników. Erasmus wspiera również projekty i sieci wielostronne, co stanowi około 4% budżetu. Są one zarządzane centralnie przez [Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego \(EACEA\)](#) w Brukseli.

Poniższa tabela ilustruje całkowitą kwotę funduszy Erasmusa wydanych na wspieranie mobilności w poszczególnych latach.

Tabela 1: Zdecentralizowane fundusze Erasmusa przydzielone agencjom krajowym

Rok	Roczny budżet Erasmusa przeznaczony na wsparcie mobilności studentów i pracowników w mln euro	Zmiana w porównaniu do roku poprzedniego
1988	13,00	
1989	26,84	106,46%
1990	32,88	22,50%
1991	43,86	33,39%
1992	62,88	43,37%
1993	67,88	7,95%
1994	72,78	7,22%
1995	73,46	0,93%
1996	74,3	1,14%
1997	70,00	-5,79%
1998	100,27	43,24%
1999	100,27	0,00%
2000	111,79	11,49%
2001	116,19	3,94%
2002	121,9	4,91%
2003	142,53	16,92%
2004	168,00	17,87%
2005	200,96	19,62%
2006	245,75	22,29%
2007	372,25	51,48%
2008	416,36	11,85%
2009	415,25	-0,27%
2010	435,03	4,76%
2011	469,64	7,96%
2012	480,22	2,25%
2013(*)	489,82	2,00%

(*) szacunkowo

• **W jaki sposób środki Erasmusa są przydzielane na poziomie krajowym?**

Ogólny budżet Erasmusa przeznaczony na wsparcie mobilności studentów i pracowników przyznaje się różnym krajom na podstawie następujących czynników:

- populacji: liczby studentów, absolwentów i pracowników dydaktycznych uczelni wyższych (poziom 5-6 [Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Kształcenia, ISCED](#)); dane dostarczone przez Eurostat;
- kosztów utrzymania oraz odległości między stolicami: stosowanych jako czynniki korygujące czynnik populacji;
- wskaźnika dotychczasowych wyników: obliczonego na podstawie liczby pracowników i studentów wyjeżdżających za granicę w przeszłości (w oparciu o najnowsze dostępne dane).

- **Jak oblicza się miesięczne dotacje UE?**

Dotacje z funduszy Erasmusa mają pokryć dodatkowe koszty życia za granicą i podróżowania. Studenci Erasmusa nie opłacają studiów w przyjmującej ich instytucji zagranicznej.

W poszczególnych krajach agencje krajowe przydzielają środki, jakimi dysponują, instytucjom szkolnictwa wyższego. Agencja krajowa może podjąć decyzję o przyznaniu wyższych stypendiów mniejszej liczbie studentów (jak ma to miejsce np. w Bułgarii, na Cyprze i w Turcji) lub niższych stypendiów większej liczbie studentów (np. we Francji i we Włoszech), ale musi przestrzegać pułapu dotacji ustalonego przez Komisję Europejską dla każdego kraju przyjmującego (zobacz przewodnik po programie „[Uczenie się przez całe życie](#)”).

Agencja krajowa przyznaje fundusze składającym wnioski instytucjom w oparciu o takie czynniki, jak kwoty, o które wnioskowano, lub wyniki osiągnięte w przeszłości. Instytucja może wówczas zdecydować o dokładnej wysokości miesięcznego stypendium wypłacanego studentom (oraz tygodniowe lub dzienne stawki dotacji dla pracowników) w granicach określonych przez agencję krajową, co różni się w poszczególnych krajach.

Kwota miesięcznego stypendium zależy od kraju przyjmującego i rodzaju mobilności. Na przykład istnieje tendencja do przyznawania wyższych dotacji na staże niż na studia za granicą.

Dotacje Erasmusa przyznawane przez UE mogą być uzupełniane innymi źródłami współfinansowanymi ze środków krajowych, regionalnych i lokalnych.

Agencje krajowe mogą podwyższyć miesięczne stypendium studentom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

W roku 2010/2011 średnie miesięczne stypendia UE dla studentów wahały się od 133 euro dla studentów z Hiszpanii do 653 euro dla studentów z Cypru. We wszystkich krajach średnie miesięczne stypendium wyniosło 250 euro.

- **Jak studenci i pracownicy mogą ubiegać się o dotacje z Erasmusa?**

Program Erasmus jest otwarty dla wszystkich studentów studiujących w instytucjach szkolnictwa wyższego posiadających Kartę uczelni Erasmus w 33 krajach

uczestniczących (27 państwach członkowskich UE, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii, Turcji, Chorwacji oraz, od roku 2011/2012, Szwajcarii). Kartę uczelni Erasmus podpisała większość europejskich instytucji szkolnictwa wyższego – ponad 4 tys.

Pierwszym krokiem przy składaniu wniosków o dotacje na studia lub praktyki Erasmusa jest skontaktowanie się z działem stosunków międzynarodowych instytucji macierzystej i wypełnienie przed wyjazdem formularza porozumienia o programie zajęć na studiach lub porozumienia o stażach w ramach Erasmusa. Porozumienia te, określające program studiów lub staży, jakie mają odbyć studenci, muszą zostać zatwierdzone i podpisane przez instytucję macierzystą oraz zagraniczną instytucję lub przedsiębiorstwo przyjmujące, jak również przez studenta. Pozwala to na uproszczenie i zapewnienie pełnego uznawania przez instytucję macierzystą pomyślnie zakończoną pracę w ramach Erasmusa.

Studia w ramach Erasmusa: Osoby, które chcą odbyć część swoich studiów za granicą, muszą być co najmniej na drugim roku studiów w instytucji szkolnictwa wyższego.

Staż w ramach Erasmusa: Studenci mogą podjąć praktyki w ramach programu Erasmus od pierwszego roku studiów wyższych.

Okres spędzony za granicą – zarówno na studiach, jak i na stażach – może trwać od 3 do 12 miesięcy, lub łącznie 24 miesiące. Dla studentów biorących udział w krótkoterminowym kształceniu w ramach wyższego szkolnictwa zawodowego minimalny czas trwania praktyk wynosi dwa miesiące.

Erasmus dla pracowników: Pracownicy dydaktyczni są zobowiązani do przedstawienia ich macierzystej instytucji lub przedsiębiorstwu programu zajęć zaakceptowanego przez instytucję przyjmującą. Pracownicy pragnący ubiegać się o dotację na szkolenia w ramach Erasmusa również powinni mieć program szkoleń zaakceptowany przez instytucję macierzystą oraz przez instytucję lub przedsiębiorstwo przyjmujące.

Jak wyższa uczelnia zostaje zakwalifikowana do udziału w programie Erasmus?

Przed zakwalifikowaniem do udziału w projektach Erasmusa dotyczących mobilności lub współpracy uniwersytet lub inna instytucja szkolnictwa wyższego musi podpisać szereg regulacji i innych zobowiązań określonych w Karcie uczelni Erasmus. Nacisk kładzie się na zapewnienie wysokiej jakości. Instytucja przyjmująca nie może pobierać czesnego od studentów przyjeżdżających w ramach Erasmusa. Pełne uznanie pomyślnie

ukończonych kursów lub staży powinno być dokonywane automatycznie w chwili powrotu studentów do swojej instytucji macierzystej.

- **Czym jest Erasmus Mundus?**

[Program Erasmus Mundus](#) jest międzynarodowym programem siostrzanym, choć niezależnym, wobec tradycyjnego programu Erasmus. Od jego uruchomienia w 2004 r. ponad 25 tys. studentów z innych części świata otrzymało stypendia Erasmus Mundus na studia w instytucjach szkolnictwa wyższego w Europie. Z budżetem w wysokości ponad 220 mln euro rocznie (2011 r.) Erasmus Mundus ma na celu wspieranie doskonalenia wyników akademickich, współpracy z państwami spoza UE oraz zwiększanie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego. Erasmus Mundus oferuje wsparcie finansowe dla instytucji oraz stypendia dla osób uczestniczących w:

- europejskich wspólnych programach studiów magisterskich i doktoranckich (obejmujących stypendia)
- partnerstwach z pozaeuropejskimi instytucjami szkolnictwa wyższego i programie stypendiów dla studentów i pracowników akademickich
- projektach mających na celu propagowanie europejskiego szkolnictwa wyższego na całym świecie.

Międzynarodowy wymiar programów kształcenia w Europie zostanie włączony do przyszłego programu „Erasmus dla wszystkich”.

- **Dlaczego program ma nazwę Erasmus?**

Program Erasmus został tak nazwany na cześć filozofa, teologa i humanisty Desideriusa Erasmusa (Erazma) z Rotterdamu (1466-1536). Erazm, który żył w czasie reformacji, jest powszechnie znany jako przeciwnik dogmatyzmu.

Żył i pracował w wielu częściach Europy, aby uzyskać wiedzę, doświadczenia i spostrzeżenia, jakie przynoszą kontakty z innymi krajami.

Akronim ERASMUS można również odczytywać jako ERoupean Community Action Scheme for the Mobility of University Students (program działań Wspólnoty Europejskiej w zakresie mobilności studentów wyższych uczelni).

- **Dodatkowe informacje:**

[Program Erasmus](#)

[Dane statystyczne](#) dotyczące programu Erasmus

[Załącznik 1: Program Erasmus 2010-2011 – Liczba wyjeżdżających studentów w podziale na kraje](#)

[Załącznik 2: Program Erasmus 2010-2011 – Program mobilności studentów Erasmus: kraje pochodzenia i kraje przeznaczenia](#)

[Załącznik 3: Program Erasmus 2010-2011 - 100 instytucji szkolnictwa wyższego przyjmujących najwięcej studentów w ramach programu Erasmus](#)

[Załącznik 4: Program Erasmus 2009-2010 - 100 instytucji szkolnictwa wyższego przyjmujących najwięcej studentów w ramach programu Erasmus](#)

Broszura „Erasmus facts and figures” ([Erasmus -fakty i liczby](#))

[Statystyki](#) dotyczące programu Erasmus

Opracowała
dr Magdalena Skulimowska²

² Na podstawie informacji Komisji Europejskiej